

Instytut Pamięci Narodowej - Warszawa

<https://warszawa.ipn.gov.pl/waw/aktualnosci/126746,W-audycji-Przystanek-Historia-w-Polskim-Radiu-o-stanie-wojennym.html>
19.04.2024, 04:06

W audycji „Przystanek Historia” w Polskim Radiu o stanie wojennym

Audycja została wyemitowana w środę, 2 grudnia 2020, o godz. 19.08, w Programie I Polskiego Radia

Stan wojenny, wprowadzony 13 grudnia 1981 roku, to jedno z najdramatyczniejszych wydarzeń w historii powojennej Polski. O jego przyczynach i konsekwencjach rozmawialiśmy z Grzegorzem Wołkiem z Biura Badań Historycznych IPN.

„Przystanek Historia” w Polskim Radiu

Gen. Wojciech Jaruzelski w mundurze na ekranach telewizorów w niedzielny poranek, żołnierze grzejący się przy koksownikach na zaśnieżonych, mroźnych ulicach, czołgi, wozy bojowe w wielu polskich miastach, miasteczkach, zatrzymanie i internowanie działaczy NSZZ „Solidarność” oraz opozycji demokratycznej to jedne z pierwszych obrazów i faktów przywoływanych w związku z tym wydarzeniem, które zatrzymało solidarnościowy ruch sprzeciwu wobec ustroju PRL. Czy komuniści wiedzieli że karnawał Solidarności zakończy się stanem wojennym? – Zdecydowanie komuniści w momencie podpisania Porozumień Sierpniowych w 1980 roku (czyli tych porozumień, na podstawie których powstała Solidarność) od początku myśleli o tym jak ją zniszczyć – mówił w Programie 1 Polskiego Radia Grzegorz Wołek z Biura Badań Historycznych IPN. – Stan wojenny był dla nich tak naprawdę jedynym wyjściem z sytuacji, siły zbrojne, spacyfikowanie oddolnych dążeń do niepodległości, dążeń wolnościowych Polaków – ocenił gość audycji.

W audycji porozmawialiśmy również o wydarzeniach, które zapoczątkował Polski Sierpień '80. Były one w sferze zainteresowań służb wywiadowczych państw pozostających w strefie wpływów ZSRR. Specjalne grupy tam pracujące przygotowywały analizy bieżącej sytuacji w Polsce oraz opracowywały wnioski. Jak to wyglądało w NRD? Jak wschodnioniemieckie służby specjalne postrzegały Solidarność? W jaki sposób funkcjonariusze Stasi oceniali sytuację gospodarczą i polityczną „bratniego kraju” w przededniu stanu wojennego? Tego możemy się dowiedzieć z publikacji IPN [Raporty polskie Stasi. W przededniu stanu wojennego: czerwiec-grudzień 1981](#), na którą zwrócił uwagę dr hab. Tytus Jaskułowski (Oddziałowe Biuro Badań Historycznych w Szczecinie). Obecnie trwają prace nad kolejnymi tomami dotyczącymi stanu wojennego (1981–1983), a także sześciu miesięcy po jego zakończeniu (1983 r.).

Polecaliśmy także książkę Andrzej Paczkowski [Fakty, pogłoski, nastroje. Dziennik czasu wojennego \(14 XII 1981 – 13 VIII 1982\)](#) – w opracowaniu prof. Patryka Pleskota. Prof. Patryk Pleskot opowiedział o dzienniku, czyli spisywanych na gorąco notatkach wybitnego historyka i aktywnego działacza opozycji demokratycznej prof. Andrzeja Paczkowskiego, tzn. o pierwszych godzinach, dniach, tygodniach i miesiącach stanu wojennego. Dramatyczna noc z 12 na 13 grudnia 1981 r. zapadła autorowi w pamięć przede wszystkim z powodu... bólu zęba. O swoich notatkach prof. Paczkowski napisał: „Dziwny jest taki dziennik pozbawiony choćby odrobiny refleksji”. Czy słusznie?

W audycji też „Było, będzie”, czyli propozycje artykułów z portalu [przystanekhistoria.pl](#) oraz wybrane wydarzenia organizowane przez IPN (laureaci nagród Kustosz Pamięci Narodowej; konkurs Audycja Historyczna Roku; 50. rocznica Grudnia '70).

Audycja „[Przystanek Historia](#)” została wyemitowana w środę (2.12) o godz. 19.08 na antenie Polskiego Radia Pr. I.

POSŁUCHAJ AUDYCJI

Poprzedni odcinek:

- [„Przystanek Historia”, 18 listopada 2020](#)

* * *

Cykl audycji „Przystanek Historia” jest realizowany wspólnie przez Instytut Pamięci Narodowej i Program I Polskiego Radia. Rozmowy poświęcone są ważnym wydarzeniom, które wpłynęły na dzieje Polski w XX wieku oraz ludziom, którzy tę historię tworzyli.